

dokarallah.org

Kari na 1: Tatsuniyar Dokoki 613

TATSUNIYAR DOKOKI 613 DA AINIHIYIN DOKOKIN DA KOWANE BAWAN ALLAH DOLE NE YA NEMA YA BI

RASHIN FAHIMTA DA AKA FI YI

Sau da yawa, sa’ad da muka wallafa rubuce-rubuce game da wajabcin bin dukan dokokin Uba da Ɗa domin samun ceto, wasu masu karatu sukan ji haushi su kuma mayar da martani da kalamai kamar: *“Idan haka ne, dole ne mu kiyaye dukan dokoki 613!”*

Irin waɗannan kalamai suna nuna cewa yawancin mutane ba su da masaniya ko kaɗan game da inda wannan adadi mai ban mamaki na dokoki—wanda babu wanda ya taba gani a cikin Littafi Mai Tsarki—ya samo asali, ko kuma abin da yake nufi da gaske.

BAYANIN ASALIN TATSUNIYAR

TSARIN TAMBAYA DA AMSA

A cikin wannan nazari, za mu bayyana asalin wannan tatsuniya ta hanyar tsarin tambaya da amsa.

Za mu kuma fayyace waɗanne ne ainihin dokokin Allah, kamar yadda suke cikin Nassosi Masu Tsarki, waɗanda kowane mutumin da yake tsoron Allah Uba kuma yake sa ran a aike shi wurin Ɗansa domin gafarar zunubai ya kamata ya nemi ya bi.

TAMBAYA: ***Mene ne waɗannan dokoki 613 da ake kira haka?***
AMSA: Adadin 613 ya samo asali ne daga al'adar malaman rabbi (Talmud); malamin rabbi ɗan Spain Maimonides (1135–1204) ne ya tattara jerin da aka fi sani.

TAMBAYA: ***Da gaske akwai dokoki 613 a cikin Nassosi?***
AMSA: A'a. Ainihin dokokin Ubangiji kaɗan ne kuma suna da sauƙin bi. Iblis ne ya hura wannan tatsuniya a matsayin wani ɓangare na shirinsa na dogon lokaci na rinjayar 'yan Adam su yi watsi da biyayya ga Ubangiji. Wannan dabara ta fara tun daga Adnin.

TAMBAYA: ***Daga ina adadin 613 ya samo asali?***
AMSA: Wannan adadi ya samo asali ne daga al'adar malamai rabbi da kuma tunanin lissafin haruffan Ibrananci, wanda yake ba kowane harafi na baƙaƙe ƙimar lamba. Wata irin wannan al'ada tana cewa haruffan kalmar Tzitzit (ציצית), ma'ana ratayen zare ko tassels (duba Littafin Lissafi 15:37-39), suna da jimillar ƙimar lamba 600.

A cewar tatsuniyar, idan aka ƙara zare takwas da kulli biyar, jimillar ta zama 613, wanda suke iƙirarin ya yi daidai da yawan dokoki a cikin Attaura (littattafai biyar na farko na Littafi Mai Tsarki). Ya kamata a lura cewa amfani da tzitzit umarni ne na gaske da kowa dole ne ya yi biyayya gare shi, amma wannan alaƙar da dokoki 613 ƙirƙirarta ce kawai. Ɗaya ce daga cikin "al'adun dattawa" da Yesu ya ambata kuma ya yi tir da su (duba Matiyu 15:1-20). [Duba nazarin tzitzit]

TAMBAYA: ***Ta yaya suka ƙirƙiro dokoki da yawa haka domin su kai adadin 613 daga tzitzit (ratayen zare)?***
AMSA: Da ƙoƙari da hikimar ƙirƙira mai yawa. Sun rarraba ainihin dokoki zuwa ƙananan dokoki da dama domin su ƙara yawan adadin. Sun kuma haɗa dokoki da yawa da suka shafi firistoci, Haikali, noma, dabbobin gida, bukukuwa, da sauransu.

TAMBAYA: ***Waɗanne ne ainihin dokokin da ya kamata mu yi ƙoƙarin bi?***
AMSA: Baya ga Dokoki Goma, akwai wasu 'yan ƙarin dokoki, kuma dukkansu suna da sauƙin bi. Wasu sun shafi maza ko mata ne kaɗai, wasu kuma al'umma ce, wasu 'yan

kaɗan kuwa sun shafi ƙungiyoyi na musamman kamar manoma da masu kiwon dabbobi. Dokoki da yawa ba su shafi Kiristoci ba domin su na musamman ne ga zuriyar kabilar Lawi ko kuma suna da alaƙa da Haikali a Urushalima, wanda aka rushe a shekara ta 70 bayan haihuwar Almasihu.

Dole ne mu fahimci cewa yanzu, a ƙarshen zamani, Allah yana kiran dukan amintattun ’ya’yansa su yi shiri, domin a kowane lokaci zai ɗauke mu daga wannan duniya mai lalacewa. Allah zai ɗauki waɗanda suke ƙoƙarin bin dukan dokokinsa ne kaɗai, ba tare da ware ko ɗaya ba.

Baya ga Dokoki Goma, akwai wasu ’yan ƙarin dokoki, kuma dukkansu suna da sauƙin bi. Allah ya umarci Musa ya koya mana abin da Ubangiji yake bukata daga gare mu.

Kada ku bi koyarwa da misalan shugabanninku, sai dai ku bi abin da Allah ya umarta kawai. Al’ummai ba a kebe su daga ko wace irin doka ta Allah ba: *“Doka ɗaya ce za ta shafi taron jama’a, da ku da kuma* ***baƙon al’ummai*** *[גֵּר gēr (baƙo, bare, wanda ba Bayahude ba)]* ***wadda take dawwama*** *ga dukan tsararrakinku: a gaban Ubangiji, za ta shafi ku da* ***baƙon al’ummai*** *da yake zaune a cikinku daidai wa daida. Doka ɗaya da*

*farilla ɗaya za su shafi ku da **baƙon al'ummai** da yake zaune a cikinku"* (Littafin Lissafi 15:15-16).

Kalmar "baƙon al'ummai da yake zaune a cikinku" tana nufin duk wanda ba Bayahude ba, amma yake so ya shiga cikin zaɓaɓɓun mutanen Allah ya kuma sami ceto. *"Kuna bauta wa abin da ba ku sani ba; mu kuwa muna bauta wa abin da muka sani, domin **ceto daga wurin Yahudawa yake**"* (Yohanna 4:22).

A ƙasa akwai dokokin da Kiristoci suka fi yin watsi da su, waɗanda Yesu, manzanninsa da almajiransa duk suka bi. Yesu shi ne misalinmu.

DOKOKI GA MAZA:

- **Gashi da gemu:** *"Kada ku aske gashin da ke kewayen kanku, ko ku aske gefen gemunku har kusa da fata"* (Littafin Firistoci 19:27). [Duba nazari game da gashin kai da gemun Kirista.]
- **Tzitzit:** *"Ka faɗa wa 'ya'yan maza na Isra'ila su yi wa kansu ratayen zare a gefen tufafinsu daga tsara zuwa tsara... su dube su, su tuna da dukan dokokin Ubangiji"* (Littafin Lissafi 15:37-39). [Duba nazari game da tzitzit.]
- **Kaciyar maza:** *"Idan yaro namiji ya cika kwana takwas da haihuwa, a yi masa kaciya... ko haifaffen gida ne, ko baƙo."* (Farawa 17:12). [Duba nazari game da Kiristoci da kaciya.]

DOKA GA MATA:

- **Kauce wa jima'i a lokacin haila:** *"Idan wani ya kwana da mace a lokacin da take jinin al'ada, ya kuma tona al'aurarta... za a hallaka su duka biyu daga cikin mutanensu"* (Littafin Firistoci 20:18).

DOKOKI GA AL'UMMA:

- **Hutun Asabar:** *"Ka tuna da ranar Asabar, ka kiyaye ta da tsarki. Kwana shida za ka yi aiki... amma rana ta bakwai Asabar ce ta Ubangiji Allahnka"* (Fitowa 20:8-11). [Duba nazari game da Asabar]
- **Abincin da aka haramta:** *"Daga cikin dukan dabbobin da suke rayuwa a kasa, waɗannan ne za ku iya ci..."* (Littafin Firistoci 11:1-46) [Duba nazari game da naman da aka haramta wa Kiristoci.]

TAMBAYA: ***A cikin wasiƙunsa, ashe Bulus bai ce Yesu ya bi dukan dokoki a madadinmu ba, ya kuma soke su ta wurin mutuwarsa?***

AMSA: A'a sam. Bulus da kansa zai firgita idan ya ga abin da fastoci suke koyarwa a majami'u ta amfani da rubuce-rubucensa. Allah bai ba wani mutum, har da Bulus, izinin sauya ko da harafi ɗaya na dokarsa mai tsarki kuma madawwamiya ba. Idan da wannan gaskiya ne, da annabawa da Yesu sun bayyana sarai cewa Allah zai aiko da wani mutum daga Tarsus mai irin wannan iko. Amma gaskiyar ita ce ba a ambaci Bulus ko kaɗan ba—ba annabawa a cikin Tanach (Tsohon Alkawari) ba, ko kuma Almasihu a cikin Linjila huɗu. Allah ba zai bar irin wannan muhimmin al'amari ba tare da ya yi magana a kansa ba.

Annabawa sun ambaci mutane uku kaɗai da suka bayyana a zamanin Sabon Alkawari: Yahuda (Zabura 41:9), Yohanna Mai Baftisma (Ishaya 40:3), da Yusufu na Arimataya (Ishaya 53:9). Babu wata magana game da Bulus ko kaɗan, domin bai koyar da wani abu da yake ƙara wa ko saɓa wa abin da annabawa ko Yesu suka riga suka bayyana ba.

Duk Kiristan da ya gaskata cewa Bulus ya canja wani abu daga abin da aka riga aka rubuta, dole ne ya sake yin tunani a kan fahimtarsa domin ta yi daidai da ta annabawa da Yesu—ba a juya lamarin ba kamar yadda yawancin mutane suke yi.

Idan mutum ba zai iya daidaita rubuce-rubucen Bulus da na annabawa da Yesu ba, gara ya ajiye su gefe maimakon ya saɓa wa Allah bisa fassarar rubuce-rubucen wani mutum. Ba za a amince da irin wannan tunani a matsayin uzuri a ranar shari'a ta ƙarshe ba.

Babu wanda zai shawo kan Alƙalin ta wurin cewa, "Ba ni da laifin yin watsi da dokokinka domin na bi Bulus." Ga abin da aka bayyana game da ƙarshen zamani: "Ga jimiri na tsarkaka, waɗanda suke kiyaye dokokin Allah da bangaskiyarsu ga Yesu" (Ru'ya ta Yohanna 14:12).

TAMBAYA: ***Ashe, Ruhu Mai Tsarki bai hura canje-canje da sokewa ga Dokar Allah ba?***

AMSA: Irin wannan tunani yana kusa da saɓo. Ruhu Mai Tsarki Ruhun Allah ne da kansa. Yesu ya bayyana sarai cewa an aiko Ruhu Mai Tsarki ne domin ya koya mana ta

wurin **tunatar** da mu abin da ya riga ya faɗa: *“Shi (Ruhun) zai koya muku kome, kuma zai **tunatar** da ku dukan abin da na faɗa muku”* (Yohanna 14:26).

Ba a ambaci cewa Ruhu Mai Tsarki zai kawo wata sabuwar koyarwa da Ɗa ko annabawan Uba ba su riga sun koyar ba. Ceto shi ne batu mafi muhimmanci a cikin Nassosi Masu Tsarki, kuma annabawa da Yesu sun riga sun ba da dukan bayanan da ake bukata: *“Domin ban yi magana da kaina ba, sai dai Uban da ya aiko ni ne ya umarce ni [εντολη (entolē) umarni, doka, koyarwa] in faɗi dukan abin da na faɗa. Na sani umarninsa [entolē] yana kaiwa ga rai madawwami. Saboda haka, abin da nake faɗa, daidai yake da abin da Uba ya gaya mini in faɗa”* (Yohanna 12:49-50).

Akwai jerin wahayi da suka ƙare da Almasihu. Mun san haka domin, kamar yadda aka ambata a baya, babu annabcin da ya yi magana game da aiko da wani mutum mai sabon babban koyarwa bayan Almasihu. Wahayi kaɗai da aka bayar bayan tashin matattu suna da alaƙa da ƙarshen zamani, kuma babu wani abu game da bullar sababbin koyarwa daga Allah tsakanin zamanin Yesu da ƙarshen duniya.

Dukan dokokin Allah suna nan daram kuma madawwamiya ne, kuma za a yi mana shari’a bisa gare su. An aike waɗanda suka faranta wa Uba rai wurin Ɗa domin ya fanshe su. Waɗanda suka saɓa wa dokokin Uba ba su faranta masa rai ba, saboda haka ba a aike su wurin Ɗa ba: *“Wannan ne ya sa na gaya muku cewa ba wanda zai iya zuwa wurina sai dai idan Uba ya ba shi damar zuwa”* (Yohanna 6:65).